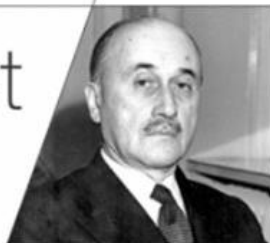

European Modernism in Performance Arts and Theories

Jean Monnet
Programme

ЕМПАТИЯ / EMPATH

EMPATHIA / EMPATH

проект, подкрепен по програма на
Европейската комисия, Брюксел
Еразъм+, „Жан Моне“, Дейности 2020 – Модули

**Европейски модернизъм в изпълнителските изкуства и теории.
Личности, процеси, практики през ХХ век**

Проф. д. н. Мирослава Кортенска – ръководител на проекта
Проф. д-р Йоана Спасова-Дикова

Проектът „Европейски модернизъм в изпълнителските изкуства и теории. Личности, процеси, практики през ХХ век“, с ръководител проф. д.н. Мирослава Кортенска и с член на екипа проф. д-р Йоана Спасова-Дикова, е на 14-то място от 1447 подадени и 360 одобрени проекта по Програма „Еразъм +“ – Дейности 2020 – „Жан Моне“

Applications selected for EU co-funding

Erasmus+ Programme - Jean Monnet Activities

Selection 2020 - Call for Proposals ref. EAC/A02/2019

Teaching and research activities:
Modules, Chairs and Centres of Excellence

N°	Reference Number	Country	Applicant organisation	Project title	Maximum EU grant (EUR)	% co-funding ¹	Name of the academic coordinator
14	619642-EPP-1-2020-1-BG-EPPJMO-MODULE	Bulgaria	SOUTH-WEST UNIVERSITY NEOFIT RILSKI	European Modernism in Performance Arts and Theories. Figures, Processes. Practices in the 20th Century	17 640	N/A	Prof. Miroslava Kortenska

https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/selection-results/jean-monnet-activities-2020_en

„Проектът е оригинален и иновативен. Той насърчава нови методи на преподаване в областта на европейските културни практики. Курсът има за цел да осигури специално разработени теми по специфични проблеми на Европейския съюз, които да подпомогнат студентите в техния професионален живот, което е една от целите на програмата „Жан Моне“...

Екипът на проекта е отличен и притежава съответната експертиза въз основа на своите умения, преподавателски опит и представени публикации...

Разпространението на резултатите е много добре описано, особено на регионално и национално, както и на европейско ниво. Описанието на оптималното използване на резултатите по време на проекта и след това е ясно. Мерките за разпространение и реализация са ценни и постижими, демонстриращи отвореност към по-широка аудитория на национално и европейско ниво (студенти, докторанти, артисти и политици), чрез дейностите и резултатите от проекта.“

Из експертното становище на анонимен рецензент на проекта

Проф. д.н. Мирослава Кортенска е преподавател в Югозападен университет, Благоевград, Факултет по изкуствата, катедра „Аудиовизуални изкуства, театър и кино“ от 2000 г., доктор на науките от 2019 г. Тя е била преподавател по програма Еразъм + през 2018 г. в Университет „Кирил и Методий“, Факултет по драматично изкуство, Скопие, Северна Македония. Проф. д.н. Кортенска е изследовател на културните процеси на XX век и автор на няколко книги. Тя е ръководител на проект „Пътят към Европа“ във връзка с българската кандидатура за европейска столица на културата през 2019 г. Проф. Кортенска е автор на книгата „Културен вертикал“ (2000), която се фокусира върху лидерите на културните процеси през последното десетилетие на XX век. Книгата изследва промените в българската култура след Студената война. Преведена е на английски, немски и френски. Книгата „Културен компас (XX – XXI век)“ (2006) е посветена на диалога между Балканите и Европа. Проф. Кортенска е ръководител на научния проект „Културният диалог Балканите-Европа“ 2011 г., директор на Център „Балканите-Европа“, 2012 г. Последните две книги на професор Кортенска изследват началото на XX век, модернизацията и европеизацията на българската култура.

Проф. д-р Йоана Спасова-Дикова е учен в Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките. Тя е гост-професор в ЮЗУ, Факултет по изкуствата, катедра „Аудио-визуални изкуства, театър и кино“ и „Културолгия“. През 1992 г. защитава докторска дисертация в Държавния институт за театър, музика и кинематография в Санкт-Петербург, Русия, а по-късно специализира в Оксфорд, Великобритания и Холандския институт за академични изследвания. Става доцент през 2006 г. Професор е от 2017 г. От 2013 г. заема длъжността научен секретар на БАН – хуманитарни и социални науки. Публикациите ѝ включват книгите „За две актьорски съзвездия“ (2004), „Българският театър между двете световни войни през XX век“. Том 4 (в съавторство, 2011), „Мелпомена зад желязната завеса. Част I Народен театър: Канони и съпротиви“ (2015), (последните две са отличени за най-добър критически текст с наградата „Икар“ на Съюза на българските артисти), „Българският XX век в изкуствата и културата“ (в съавторство, 2019), „Актьорът и паметта“ (в съавторство, 2020). Тя преподава в различни български университети. В продължение на две години е била гост-професор в Театралния институт в Амстердамския университет. Нейните изследователски интереси са насочени към културните практики не само в България, Европа, но и в Америка и Азия. Автор е на множество изследвания и статии за европейски и световни перформативни изкуства и култура в специализирани енциклопедии и периодични издания у нас и в чужбина. Тя е ръководител и координатор на научни проекти в страната и чужбина.

Проектът „Европейски модернизъм в изпълнителските изкуства и теории. Личности, процеси, практики през XX век“ е пряко свързан с целите на Изпълнителната агенция за образование, аудиовизия и култура на Европейската комисия, към която е адресиран за финансова подкрепа.

Той включва няколко важни измерения: образователна платформа, изследователска част, както и популяризиране осигуряване на отворен достъп до академичните знания за европейските културни практики от XX век и културни кръгове в България и в балканския регион.

Предложените модули ще станат част от образователната програма за студенти и докторанти в Югозападния университет – Благоевград, Факултет по изкуства.

Ще бъде създаден уебсайт, където се предвиждат възможности за дистанционно обучение. Курсът включва 23 теми, които ще бъдат представени за 70 часа, в продължение на три академични години. Базира се на голям брой библиографски източници, както и на визуални материали и документални филми като част от многофункционалното образование. Ще бъде изготвен и публикуван сборник с лекции (учебник).

Освен лекции, работната програма включва текущ семинар, кръгли маси и работни ателиета в края на всеки модул, където ще се дискутират актуални проблеми, свързани с межкултурния диалог, европейските ценности и културните практики през XX век и националната културна идентичност на България и Балканите. Тези инициативи ще бъде осъществени съвместно не само със студенти, но и с артисти, културни дейци и политици в областта на културата.

Стратегическата цел на проекта е да популяризира европейските културни практики и да обучи конкурентоспособни специалисти за европейския културен пазар.

Методиката на преподаване следва иновативни интердисциплинарни подходи. Включва изграждане на стратегии, преосмисляне на утвърдени източници, анализ, стимулиране на студентите за придобиване на умения за работа за културни национални и европейски институции, за креативност и изобретателност.

Курсът е разработен в три модула, където се обсъждат основни понятия и процеси, систематизират се търсения на модерността, разглежда се творчеството на видни личности и културни практики през ХХ век, както и връзките и влиянията между изкуството, пазара, медиите и публиката.

Съдържание на курса

Европейски модернизъм в изпълнителските изкуства и теории (EMPATH). Личности, процеси, практики през XX век

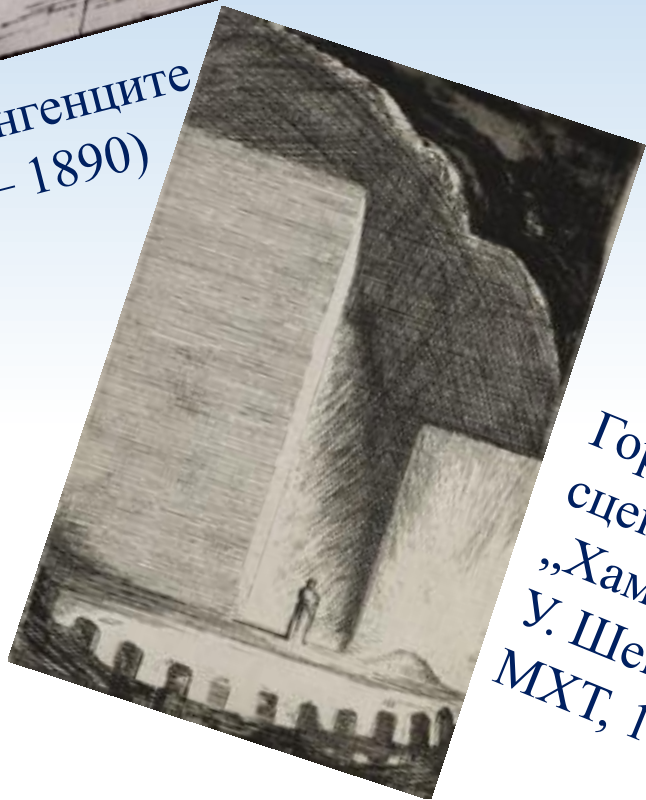
Модул 1: Основни процеси, търсения на модерността през XX век

1. Културният образ на Европа – модерна епоха и духовни търсения, тенденции в изкуството. Творби и образи, процеси и хора, превърнати в символи на европейската култура на XX век. Нови митове и модели на поведение – 3 лекции.
  2. Културен вертикал – масова, традиционна и авангардна култура. Изкуството като антипод на културата. Класическо и модерно. Новите манифести на изкуството от динамиката на XX век – 3 лекции.
  3. Тенденции и личности, нови форми, нови принципи – футуризъм, кубизъм, експресионизъм, абстракционизъм, символизъм, екзистенциализъм, абсурд, минимализъм – 3 лекции.
  4. Естетически принципи и художествени техники през XX век – колаж, опаковка, невербална комуникация, визуален театър, създаване на международен език на изкуството – 3 лекции.
  5. Модернизъм и постмодернизъм – 3 лекции.
- Уъркшоп: Дискусия по първия модул „Класика и модерност“ – 5 часа.
- Общо за първия модул: 20 часа

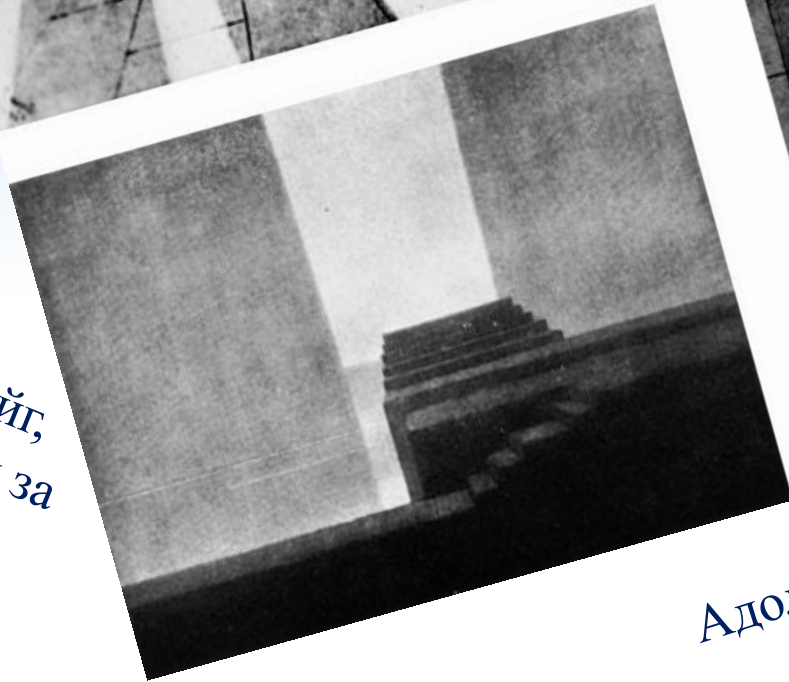
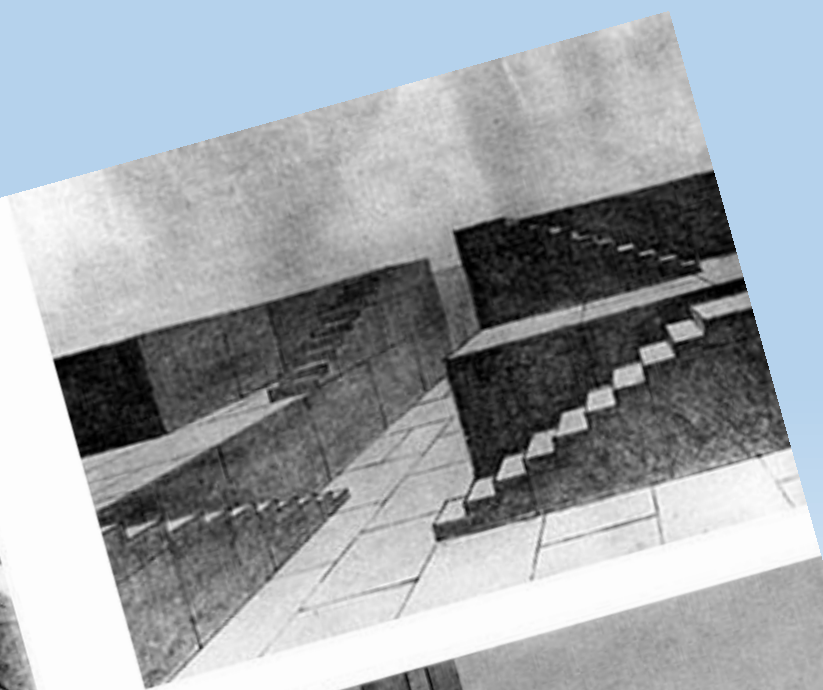
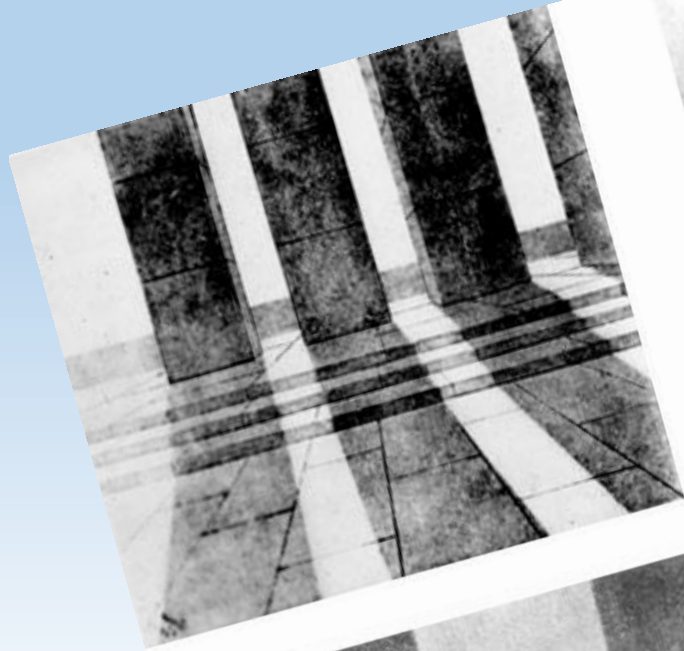

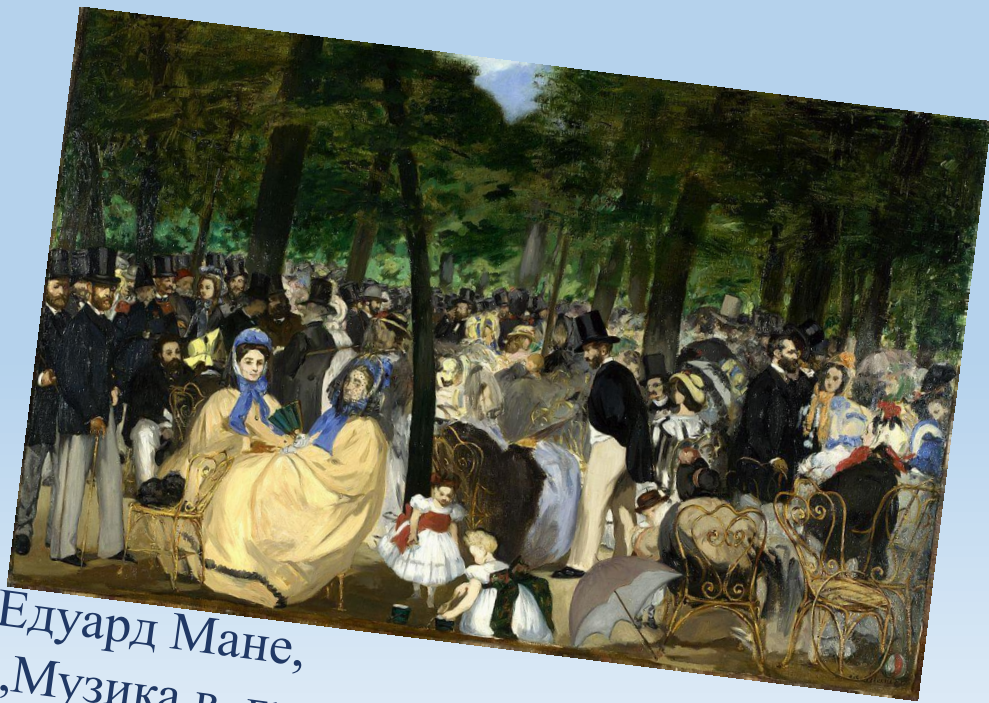
Майнингенците
(1866 – 1890)

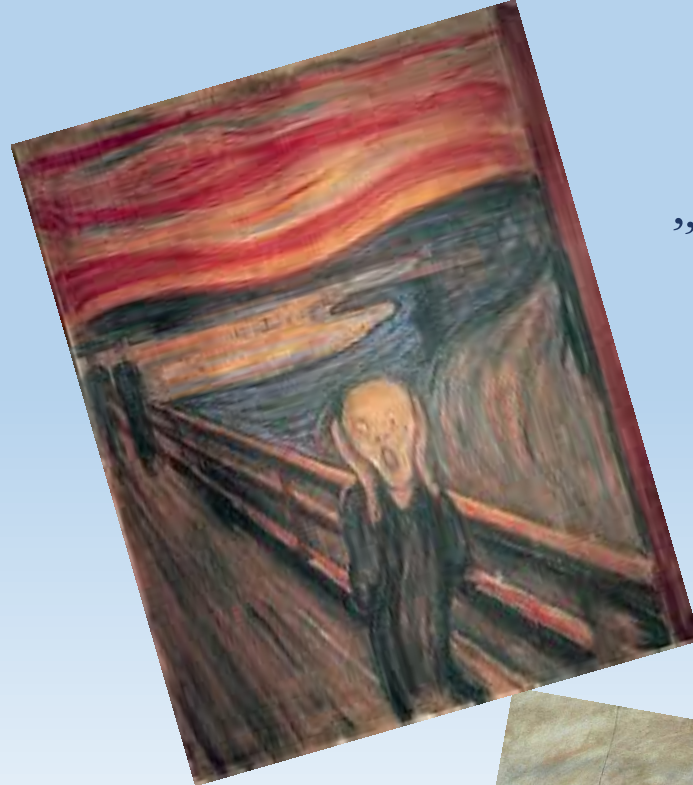
Гордън Крейг,
сценотрафия за
„Хамлет“ на
У. Шекспир в
МХТ, 1912

Адолф Апия (1862-1928)

Едуард Мане,
„Музика в градината Тюйлери“, 1862

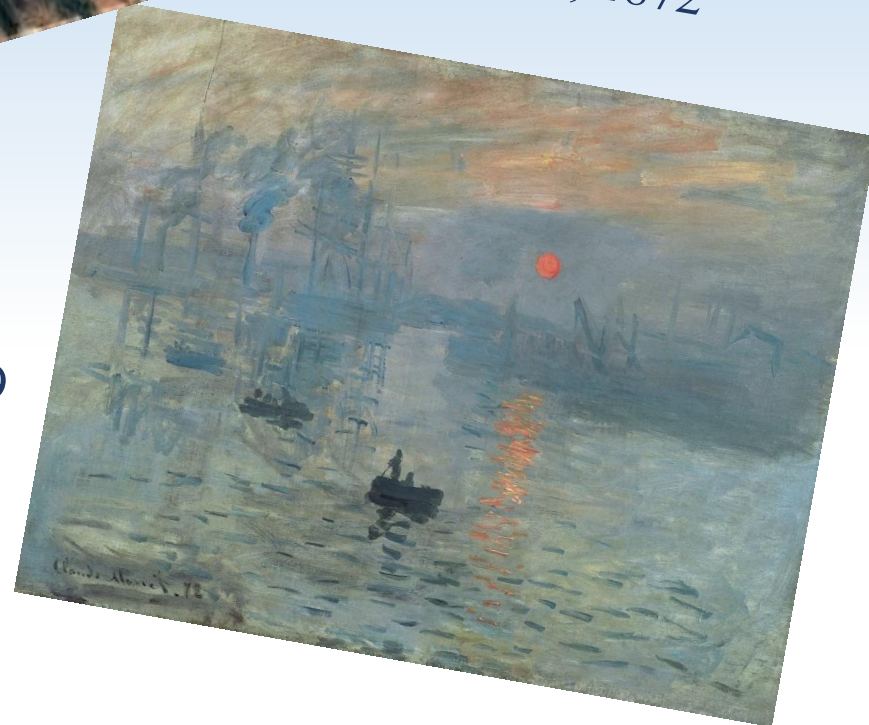

Едвард Мунк
„Викът“, 1893

Жан Моне
„Изгрев“, 1872

Ван Гог
„Звездна нощ“, 1889

Огюст и Луи Люмиер,
„Пристигането на влака“, 1895

Жорж Мелиес,
„Пътешествие до Луната“, 1902

Жорж Мелиес
„Под водата“, 1907

FONDAZIONE E MANIFESTO
DEL
FUTURISMO

(Pubblicato dal "FIGARO" di Parigi il 20 Febbraio 1909)

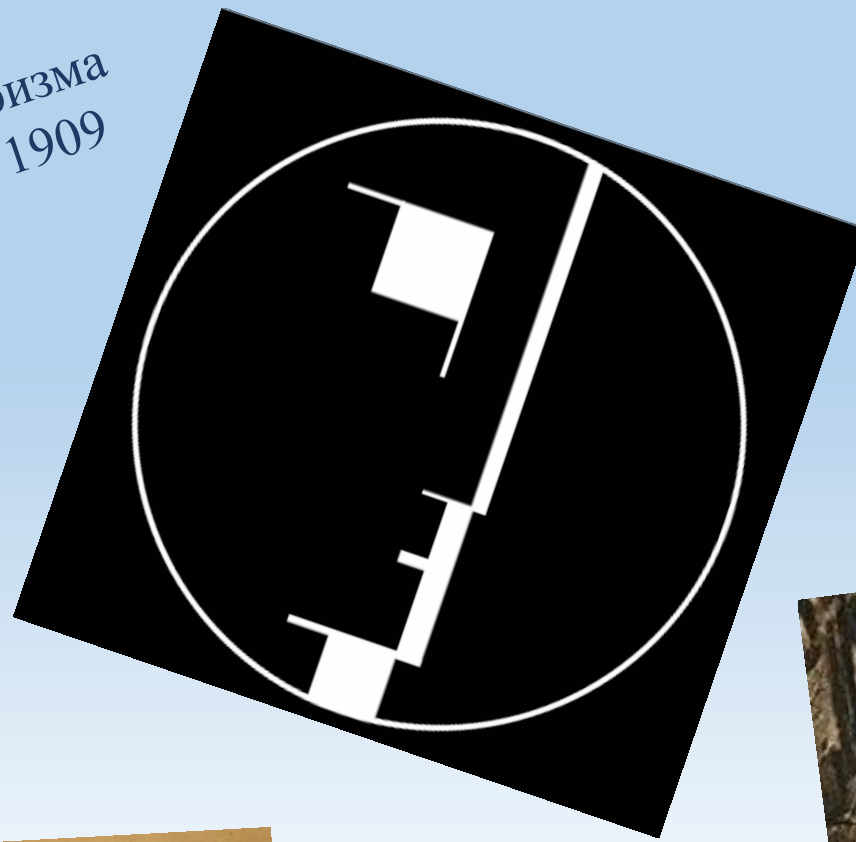
Avete mai veduto una la notte — i miei amici ed io — sotto lampade di mosche dalle
opole di un suono chiaro. Avete mai veduto queste irradiate dal chiaro
foglie di un suono chiaro. Avete mai veduto queste irradiate dal chiaro
di una classica scultura, diventando davanti ai nostri occhi della logica e ammesso nella casa
di tecnica scintille.

No nessuno orgoglio gentiva i nostri petti, perché ci sentivamo soli. In quell'ora, ad esse
dentro e fuori, come face superbi e come sentivamo avanzate, di fronte all'oscuro delle stelle scendeva
osteggiamenti dai loro roboti accompagnati. Soltanto i fiondi che s'agitano davanti ai fiondi infere
nati dalle grandi navi, soli ed inerti fantasmi che frugano nelle pause arroventate delle locomotive
barbute a pancia corsa, soli e soli, i roboti ammassati, con un licito battito d'ali, lungo i muri
della città.

— Scontavamo ad un tratto, all'alba il ronzio formidabile degli enormi tramvai e dei piani
che passano sbalzando, esplodenti di luci multicolori, verso i villaggi in foga che il Po ara
ripeto agitata e sfreccia d'improvviso, per trascinare fino al mare, sulle caicche e attraverso i
giocchi di un giorno.

Però, il silenzio divenne più cupo. Ma mentre ascoltavano l'oscuro barbotio di preghiere
del vecchio canale e lo scricchiolio dell'osso del palato mormoranti nelle loro barbe di unta maleda
dura, un attimo soltanto, si alzavano, anche i Partigiani! Finalmente la mitologia e l'ideale maledo
— Anzitutto, dove lo, anzitutto, anche i Partigiani! Finalmente la mitologia e l'ideale maledo
sono superati. No soltanto per assistere alla nascita della vita per provare i carichi e i chiarimenti!...
Anzi!... Bisognava scendere le piane della vita per provare i carichi e i chiarimenti!...
Paradiso! Ecco, nella terra, la primizia nuova! Non c'è rosa che aggiunga lo splendore della
rossa spala del sole, che s'innalza per la prima volta nella nostra tecnica maleda!... —

Манифест на футуризма
Томазо Маринети, 1909

Марсел Дюшан
„Фонтан“, 1917

„Баухаус“,
Ваймар, Германия, 1919

Пабло Пикасо,
„Момичето с мандолината“, 1910

„Кабинетът на д-р Калигари“,
реж. Робърт Вине, 1920

Льо Корбюзие (1886 – 1965)

Модул 2: Личности, съвременни практики през XX век

6. Вътрешният свят на съвременния човек, изповед – понятия и търсения, от края на XIX до началото на XX век. Декаданс, „поети на злото”, отчуждение. Релативност – балансът между доброто и злото – 2 лекции.
7. Политика и култура. Политическият театър – 30-те – 40-те години. Новата естетика и практики. Бертолт Брехт – представянето на епичния театър на новото време, социалните закони на обществото в диалог с широката публика – 2 лекции.
8. Предчувствие за безизходност. Изкуството на подсъзнателното въздействие. Съзнателно и подсъзнателно /Фройд/. „Слепите“ на Метерлинк – търсене без посока. Символика – 2 лекции.
9. Езикът на тялото, новата азбука на XX век. Пантомима и танцов театър - Марсел Марсо и Пина Бауш – 2 лекции.
10. Европейският интелектуалец – чужденецът / Камю /. Бекет, Йонеско, великите испанци в Париж – Пикасо, Дали, Бунюел. „Геринка“ от Пикасо – знак за ужасите на войната и самоунищожението – 2 лекции.
11. Съвременният човек и изборът. Жан Пол Сартр и екзистенциализъм – 2 лекции.
12. Театър на абсурда – Бекет и Йонеско. „В очакване на Годо“, „Носорог“ - признаци на безполезност и разпадане като заплаха за съвременното общество – 3 лекции.

13. Култура и град. Модерният художник и завладяване на нетрадиционни пространства – инсталации. Кристо - опаковане на града, естетизиране на околната среда. Хепънинг – Еуженио Барба, Питър Брук – 3 лекции.

14. Култура и тълпа - новите културни феномени на XX век. Ортега и Гасет – съвместяване на новото време – 2 лекции.

15. Социалната роля на експеримента. Питър Брук – неговата международна трупа, диалог с различни култури като начин за преодоляване на сепаратизма в съвременния свят – 2 лекции.

16. Смях, провокация - инструмент за широк диалог с публиката. Театърът на Дарио Фо - импровизация, актуални проблеми – 2 лекции.

17. Постмодернизъм. Харолд Пинтър – думите са мъртви, пропиляни. Търсене на нови ефекти, значение и герои – 2 лекции.

18. Изкуството като нова религия - експериментите на Гротовски и неговият „Беден театър“ – 2 лекции.

19. Изкуството като терапия за индивида и обществото. Психодрама. Творчески терапии след реални случаи – 2 лекции.

Уъркшоп: Дискусия по втория модул, коментари на видео материали, уъркшоп „Съвременни техники и визии“ – 5 часа.

Общо за втори модул: 35 часа

Константин Станиславски
(1863 – 1938). Отело, МХТ, 1896

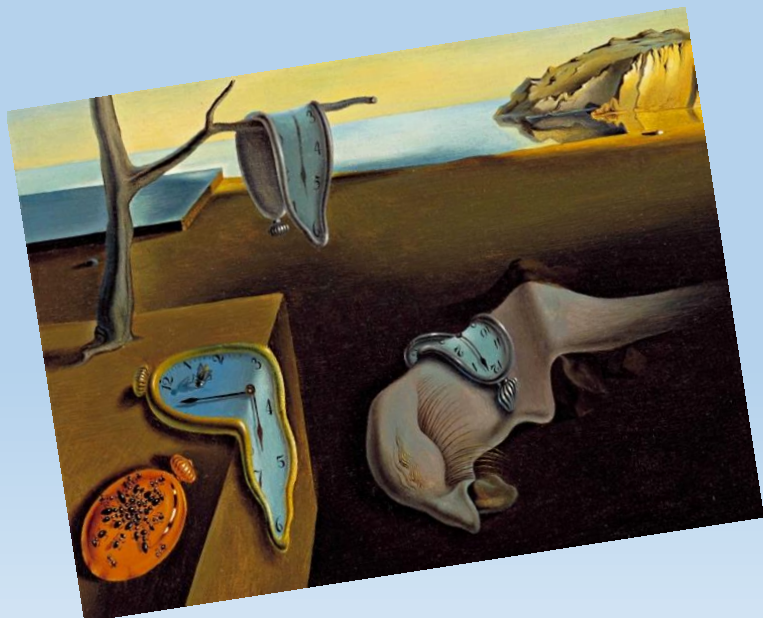

Морис Метерлинк (1862 – 1949)

Луис Бунюел (1900 – 1983)
„Андалуското куче“, 1929

Салвадор Дали
„Постоянството на паметта“, 1931

Бертолт Брехт (1898-1956)

„Майка Кураж и нейните деца“,
1938-1939

„Герника“, Пабло Пикасо, 1937

Самюъл Бекет (1906 – 1989)
„В очакване на Годо“, 1953

Еуженио Барба (1936)

Йожен Йонеско (1909 – 1994)
„Носорози“, 1959

Йежи Гротовски (1933 – 1999)
„Акрополис“, 1962

Марсел Марсо
(1923 – 2007)

Пина Бауш
(1940 – 2009)

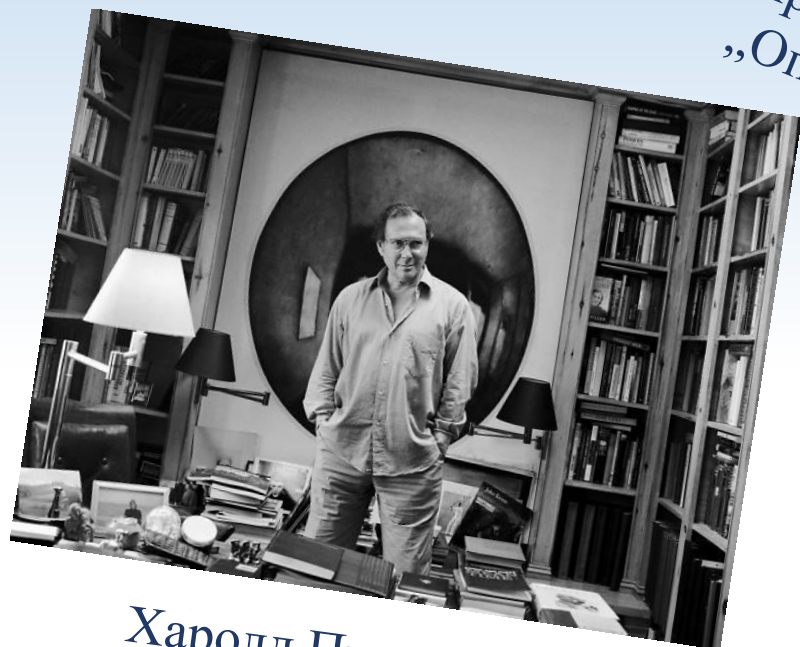
Дарио Фо (1926 – 2016)
„Няма да платим!
Няма да платим!“ 1974

Жан-Пол Сартър
(1905 – 1980)

Питър Брук (1925)
„Махабхарата“, 1987

Харолд Пинтър
(1930 – 2008)

Христо Явашев – Кристо (1935 – 2020)
„Опакованият Райхстаг“, 1995

Модул 3: Изкуство – пазар – публики. Медии, интерактивност, млада публика

20. Културен фестивал – обмен, търсения, експерименти. Европейски театрални фестивали – Авиньон, Единбург. Европейско кино от гледна точка на Кан и Венеция. Формиране на нови търсения и критерии - нова аудитория – 2 лекции.

21. Европейски проекти. Културен мениджмънт. Създаване на европейски културни стандарти – 2 лекции.

22. Изкуства, медии и глобална мрежа – структура на съвременната култура и форми на диалог – 4 лекции.

- знания за изкуството и художественото възприемане: оживен диалог с публиката – между художник и зрител. Изкуството на клипа, нов тип влияния.

- синдромът „имитация“ – телевизия и интернет култура. Телевизионните канали „Arte“ и „Mezzo“ като пример за запазване на духа на модерното изкуство и диалог с публиката.

- култура на свободното време: развлечения, стереотипи и нови роли на изкуството в глобалната мрежа.

23. Дигиталният пост-постмодернизъм. Изкуство и нови технологии. Интерактивни игри, виртуална комуникация и млада аудитория – 2 лекции.

Уъркшоп: Дискусия по третия модул, уъркшоп „Разработване на културен проект“ – 5 часа.

Общо за трети модул: 15 часа. Общо: 70 часа

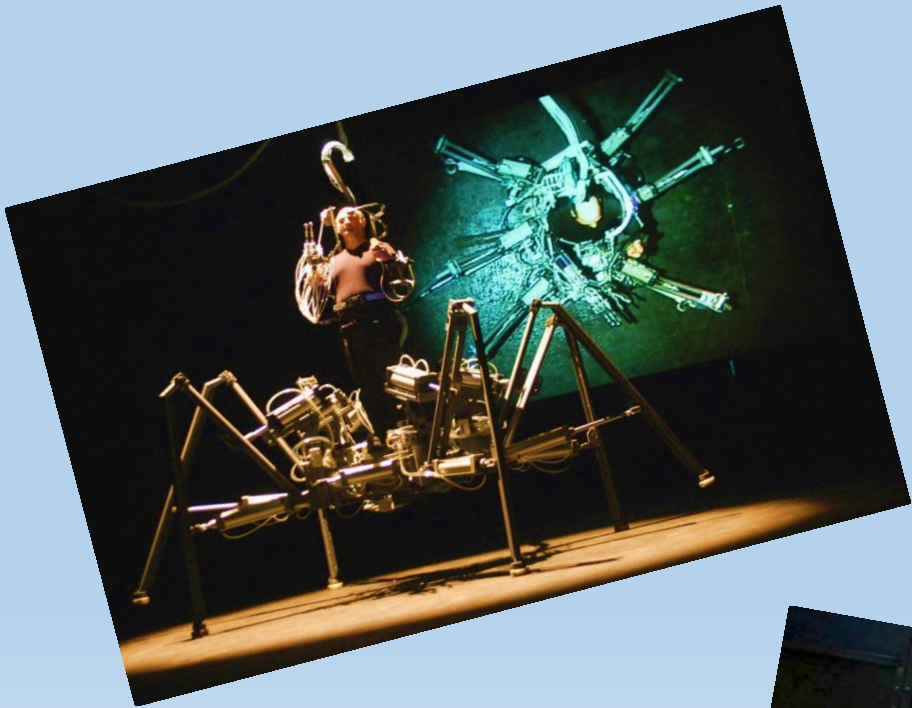
Фестивалът в Единбург

Фестивалът в Авиньон

Фестивалът в Кан

Стеларк
“Екзоскелет”, 1999

Стеларк, “Третото ухо”, 2015

Венелин Шурелов
Man ex Machina, 2011

Зоуи Салдана / Нейтири
„Аватар“, 2009

Анди Съркис / Ам-Гъл
„Властелинът на пръстените“, 2001 – 2003

„Квартет“, НДК, 2015

Искусствени интелекти в изкуството

Проектът в медиите

младИТЕ 1 септември 2020

Проект на ЮЗУ сред 20-те одобрени от 240 в Европа

Югозападният университет „Неофит Рилски“ е единственият български университет, който получи финансиране по програмата „Жан Моне“ – модул, част от „Еразъм+“. Ръководител на научния проект „Емпатия 2020“ е проф. д.н. Мирослава Кортенска. Проектът е разработен съвместно с проф. д-р Йоана Спасова от БАН.

„Емпатия 2020“ е класиран сред 20-те проекта от общо 240 одобрени в цяла Европа. В рамките на три години той ще бъде разработван със студенти и докторанти в Югозападния университет. Целта му е да повиши знанието и споделянето на европейската култура през 20-и и началото на 21-и век. Проектът предвижда също създаването на публикации и сборник с академични разработки.

18 авг 2020
новини

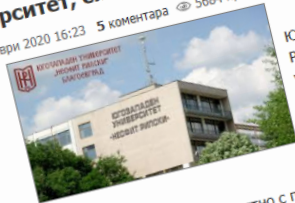
ЙОАНА СПАСОВА ОТ СЕКТОР ТЕАТЪР Е ЧАСТ ОТ ЕКИПА НА ПРОЕКТ ПО ЕРАЗЪМ+ (ЖАН МОНЕ) 2020

Проф. д-р Йоана Спасова-Дикова от сектор Театър на Институт за изследване на изкуствата – БАН е част от екипа на проект: „Европейският модернизъм в изпълнителските изкуства и теории, фигури, процеси. Практики през XX век“ (EMPATHY). Проектът спечели финансиране по програмата на Европейска комисия – Еразъм+ – Жан Моне, дейности 2020 – Модули, Катедри, Центрове за върхови постижения (EAC / A02 / 2019) https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/selection-results/jean-monnet-activities-2020_en Водеща организация е Югозападния университет „Неофит Рилски“.

НАЧАЛО СЪБИТИЯ СТРУКТУРА ИЗДАНИЯ ПРОЕКТИ ОБУЧЕНИЕ

ЮЗУ „Неофит Рилски“ е единственият български университет, спечелил проект по програмата „Жан Моне“

01 септември 2020 16:23 5 коментара 5684 прочита

Югозападният университет „Неофит Рилски“ е единственият български университет, който получи финансиране по програмата „Жан Моне“ – модул, част от „Еразъм+“.

Ръководител на научния проект „Емпатия 2020“ е проф. д.н. Мирослава Кортенска. Проектът е разработен съвместно с проф. д-р Йоана Спасова от БАН. В рамките на три години той ще бъде разработван със студенти и докторанти в Югозападния университет. Целта му е да повиши знанието и споделянето на европейската култура през 20-и и началото на 21-и век. Проектът предвижда също създаването на публикации и сборник с академични разработки.

Юлия Иванова
Още за: ЮЗУ проект жан моне Още от: Общество

Югозападният университет „Неофит Рилски“ е единственият български университет, спечелил проект по програмата „Жан Моне“

Югозападният университет „Неофит Рилски“ е единственият български университет, който получи финансиране по програмата „Жан Моне“ – модул, част от „Еразъм+“. Ръководител на научния проект „Емпатия 2020“ е проф. д.н. Мирослава Кортенска. Проектът е разработен съвместно с проф. д-р Йоана Спасова от БАН. „Емпатия 2020“ е класиран сред 20-те проекта от общо 240 одобрени в цяла Европа. В рамките на три години той ще бъде разработван със студенти и докторанти в Югозападния университет. Целта му е да повиши знанието и споделянето на европейската култура през 20-и и началото на 21-и век. Проектът предвижда също създаването на публикации и сборник с академични разработки.

Erasmus+ Jean Monnet Programme

„Емпатия 2020“ по програмата „Жан Моне“ е единствено в ЮЗУ „Н. Рилски“

Erasmus+ Jean Monnet Programme

„Емпатия 2020“ по програмата „Жан Моне“ е единствено в ЮЗУ „Н. Рилски“

Благодарим за вниманието!

Екипът изказва благодарност на програмата
на Европейската комисия, Брюксел,
Еразъм+, „Жан Моне“, Дейности 2020 – Модули